

TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİ İLE ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARINA İLİŞKİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ÇALIŞMA

Akif ARSLAN

Yrd. Doç. Dr. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: akifarslan78@mynet.com.tr

ÖZET: Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek ve karşılaştırmaktır. Araştırmada Ağrı ilinde görev yapan 60 Türkçe öğretmeni ile Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümünde öğrenimlerine devam eden 105 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Veri toplama amacıyla “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekte “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgili Duygular, Bu Mesleğe Bağlılık, Bu Mesleği Sevmek, Toplumsal Açısından Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma, Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” olmak üzere beş faktörlü toplam 31 madde bulunmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, ölçekteki tüm boyutların hesaplanmasından oluşan toplam puanlar dikkate alındığında, Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları yüksek düzeyde olumlu iken Türkçe öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları orta düzeydedir. Araştırmada, Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının “toplumsal açıdan Türkçe öğretmenliğinin gerekliliğine inanma” ile “mesleki yeterlilik düzeyi üzerine görüşler” boyutlarında ve ölçekteki tüm boyutların hesaplanmasından oluşan toplam puanlarda Türkçe öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu da tespit edilmiştir. Çalışmada, ayrıca, ölçeğin “Türkçe öğretmenliği mesleğine bağlılık” boyutunda erkeklerin bayanlara göre daha olumlu tutumlar içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum

71

A COMPARATIVE STUDY ON ATTITUDES OF TURKISH TEACHERS AND TEACHER CANDIDATES TOWARDS PROFESSION OF TEACHING

ABSTRACT: The aim of this study is to determine and compare the attitudes of Turkish teachers and teacher candidates towards profession of teaching. Sampling of the study consists of 60 Turkish teachers working in Ağrı province and 105 students studying at Department of Turkish Teaching at Ağrı Ibrahim Cecen University. “Attitude towards Profession of Teaching Scale” has been used to collect data. The scale consists of 31 items of five factors covering "opinion about interest in profession of Turkish teaching, commitment to the profession, liking the profession, believing in necessity of the existence of profession of Turkish teaching in social aspect, professional competency level". According to the results of the survey, taking into account the total scores obtained from calculation of all aspects in the scale, attitudes of Turkish teacher candidates towards the profession of teaching is highly positive while attitudes of Turkish teachers towards the profession is at medium level. In the study it is discovered that the attitudes of Turkish teacher candidates towards the profession of teaching is more positive in regard to aspects of "believing in necessity of Turkish teaching in social aspect" and "opinions on professional competency" and total points consisting of calculation of all aspects of the scale when compared to Turkish teachers. In the study it has also been seen that males have more positive attitudes in regard to "commitment to profession of Turkish teaching" when compared to females.

Keywords: Turkish education, teachers' attitudes toward teacher profession

GİRİŞ

Bir ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin yetiştirilmesinde ve sosyal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında, insan kişiliğinin şekillenmesinde eğitim sisteminin en temel ögesi öğretmenlerdir. Bu temel öğenin hem alan bilgisi, genel kültür, pedagojik formasyon hem de mesleğini severek yapma, yaratıcı olma gibi hususlarda yeterli olması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle öğretmenin sahasındaki yeterliliği yanında öğretme sırasındaki yetenekleri, tutumları ve öğrencilerle olan ilişkileri öğrenmeye etki eden faktörlerdendir (Eskicumalı, 2002:8-12). Toplumun geleceğini şekillendiren, bireylerin eğitilmesinde en önemli paya sahip olan öğretmenlerin sağlam kişilik özelliklerine sahip olmaları, öğrencilerine ve derslerine karşı olumlu tutum sergilemeleri çok önemli görülmektedir (Saraç, 2002:14).

Bir ülkenin gelişip ilerlemesinde yetişmiş insanların çok önemli bir yere sahip olduğunun bilincinde olan devletler, eğitimin kalitesini artırmak için öğretim programlarını etkili bir biçimde uygulayacak, sınıf ortamının standartlarını yükseltecek, eğitim-öğretim teknolojilerinden etkili bir şekilde yararlanılmasını sağlayacak, etkili öğretim yöntemlerini uygulayacak olan öğretmenlerin eğitimi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Sabır, özveri ve sürekli çalışmayı gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için bu mesleği severek ve isteyerek yapmak çok önemlidir. Bu durum öğretmenlerin mesleklerine karşı taşıdıkları olumlu tutumla yakından ilişkilidir (Kaya ve Büyükkasap, 2005). Bu noktada öğretmenlerin seçimi önem arz etmektedir. Öğretmen adaylarının seçiminde, öğretmenlik mesleğini seven ve isteyen adayların seçilmesi, nitelikli öğretmen yetiştirilmenin ilk adımı olarak düşünülebilir (Özder vd. 2010). Diğer bir ifadeyle öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahip öğretmenlerin seçilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Tutum kişinin bir kimseye ya da bir şeye olumlu veya olumsuz tepki verme eğilimidir (Balay ve Sağlam, 2004). Başka bir ifade ile tutum, kişinin çevresindeki olay, nesne ve sosyal bir konuya karşı, tecrübe, bilgi ve duygularına dayanarak düzenlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal eğilim veya ön tepkidir. Tutum, motivasyon ve davranışı etkileyen önemli unsurlardan biri olarak gösterilmektedir (Evrekli vd., 2009). Gay ve Airasian (2000)'a göre tutumlar, bireylerin objelere, fikirlere ve gruplara karşı kabul ya da ret meyillerini, onlara karşı lehte ve aleyhte olan hisleri gösterir (Akt.: Arslan, 2006). Thurstone (1967) da tutumu, psikolojik bir objeye yönelen olumlu veya olumsuz bir yoğunluk sıralaması ve derecelendirmesi olarak tanımlamıştır (Akt.: Alım ve Bekdemir, 2006). Demirel (2010: 133)'e göre ise bireyi insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilim tutum olarak adlandırılmaktadır.

Bireylerin herhangi bir konuda tutum sahibi olmaları için o konuda bir yaşam deneyimine sahip olmaları gerekmektedir. Tutumların duygusal, zihinsel ve davranışsal olmak üzere üç ögesi vardır ve bunların etkileşimi, uyumu ve örgütlenmesiyle tutumlar oluşur. Duygusal öge aynı zamanda bireyin değerler sistemi ile de yakından ilişkilidir. Tutumun konusunu oluşturan kişi, durum, olay veya nesneye ilişkin olarak sahip olunan her türlü bilgi, deneyim, inanç ve düşüncüyü içeren zihinsel ya da bilişsel yön tutumun önemli bir kesitini oluşturmaktadır. Tutumun zihinsel ögesi, bireyin genellikle çevresindeki uyarıcılara ilişkin olarak yaşadığı deneyimlerden kaynağını alan bilgi birikimine dayanır. Davranışsal yön ise bireyin belli bir uyarıcı grubundaki tutum konusuna karşı davranış eğilimini yansıtır. Bu davranış eğilimleri sözlerden ya da hareketlerden yola çıkılarak gözlenebilir. Duygusal davranış, tutum konusunun hoşça giden ya da gitmeyen bir durumla ilişkilendirilmesi sonucunda ortaya çıkar (Temizkan, 2008). Diğer yandan ön yargılar, dolaylı ve yanlış bilgilenmeler sonucunda belli bir konu, durum ya da kişiye ilişkin geliştirilen birtakım tutumların, doğru ve yeterli bir bilgilenme süreciyle birlikte değiştirileceği unutulmamalıdır (İnceoğlu, 2010: 14).

Mesleğin sevilmesi, mesleğe bağlı olma, toplumsal olarak mesleğin gerekli ve önemli olduğu bilincine ulaşma ve mesleklerini sürekli geliştirmek durumunda olduklarına inanma öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarıyla ilgili hususlardır (Temizkan, 2008). Bir Türkçe öğretmenin olumlu tutumları öğrencilerin başarı çabasını ve derse olan ilgisini artıracak ve Türk kültürünün temelleri olan Türkçe bilincine sahip bireylerin yetişmesine yardımcı olacaktır. Bu doğrultuda Türkçe öğretmenlerinin meslekleriyle ilgili tutumlarının belirlenmesinin önem arz ettiği düşünülebilir.

Yapılan literatür taramasında değişik branşlardaki öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili tutumlarının çalışıldığı (Bozkırlı ve Er, 2011; Akkaya, 2009; Bulut, 2009) fakat Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını karşılaştıran bir çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu amaçla çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?
- Türkçe öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?
- Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır?
- Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın yöntemi, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve verilerin nasıl analiz edildiği açıklanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, betimsel araştırma modellerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama yaklaşımı iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2000: 81).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde okumakta olan öğrenciler ile Ağrı'da görev yapan Türkçe öğretmenleridir. Ağrı'da görev yapan 60 Türkçe öğretmeni ile Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde okumakta olan 105 öğrenci ise araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak geçerli ve güvenilir olduğu belirlenen Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (Temizkan, 2008) kullanılmıştır. 5 dereceli likert tipinde hazırlanan bu aracın geçerliliğini desteklemek üzere araştırmacı tarafından da ölçeğin içyapı tutarlılığına ilişkin olarak Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve bu katsayının 0,67 olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgili Duyma”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme”, “Toplumsal Açından Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma”, “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” şeklinde beş faktör altında toplanan 31 madde köküne sahiptir.

Verilerin değerlendirilmesinde 2 farklı istatistiksel analiz (aritmetik ortalama ile standart sapma ve t testi) kullanılmış olup bu analizler bilgisayarda SPSS 16.00 istatistik paket programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçeğin seçenek sayısı 5 olup aralık sayısı 4 ve aralık katsayısı 0, 80'dir. Ölçeğin, ortalama karşılaştırmalarına esas olmak üzere, aralık sınırları ve anlamları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Aritmetik Ortalama Aralıkları ve Anlamları

Aralık Sınırı	Anlamı
1.00–1.80	Kesinlikle katılmıyorum
1.81–2.60	Katılmıyorum
2.61–3.40	Kararsızım
3.41–4.20	Katılıyorum
4.21–5.00	Kesinlikle katılıyorum

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Türkçe Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu anlamak amacıyla Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgili”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme”, “Toplumsal Açından Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma” ve “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutlarının ve toplam puanın aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanarak Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Türkçe Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

	N	Art. Ort.	S.S.	Anlamı
Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgî	105	2,80	0,43	Kararsızım
Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık	105	3,48	0,47	Katılıyorum
Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme	105	3,91	0,60	Katılıyorum
Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliğine İnanma	105	3,95	0,63	Katılıyorum
Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler	105	3,21	0,54	Kararsızım
Toplam Puan	105	3,54	0,35	Katılıyorum

74

Tablo incelendiği zaman Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgî” boyutunun aritmetik ortalamasının “Kararsızım.” seçeneğine denk gelen 2.80, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık” boyutunun aritmetik ortalamasının “Katılıyorum.” seçeneğine denk gelen 3.48, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme” boyutunun aritmetik ortalamasının “Katılıyorum.” seçeneğine denk gelen 3.91, “Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliğine İnanma” boyutunun aritmetik ortalamasının “Katılıyorum.” seçeneğine denk gelen 3.95, “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutunun aritmetik ortalamasının “Kararsızım.” seçeneğine denk gelen 3.21 ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin toplam puanlarının aritmetik ortalamasının “Katılıyorum.” seçeneğine denk gelen 3.54 olduğu görülmektedir.

Tüm bu bulgular Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgî” ve “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutlarında orta, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme” ve “Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliğine İnanma” boyutlarında yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının toplam puanlar açısından da yüksek bir düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Türkçe Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Türkçe öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu anlamak amacıyla Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgî”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme”, “Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliğine İnanma” ve “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutlarının ve toplam puanın aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanarak Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Türkçe Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

	N	Art. Ort.	S.S.	Anlamı
Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgî	60	2,77	0,49	Kararsızım
Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık	60	3,39	0,41	Kararsızım
Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme	60	3,81	0,43	Katılıyorum
Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliğine İnanma	60	3,44	0,67	Katılıyorum
Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler	60	2,94	0,42	Kararsızım
Toplam Puan	60	3,33	0,27	Kararsızım

Tablo incelendiği zaman Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgî” boyutunun aritmetik ortalamasının “Kararsızım.” seçeneğine denk gelen 2.77, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık” boyutunun aritmetik ortalamasının “Kararsızım.” seçeneğine denk gelen 3.39, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme” boyutunun aritmetik ortalamasının “Katılıyorum.” seçeneğine denk gelen 3.81, “Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliğine İnanma” boyutunun aritmetik ortalamasının “Katılıyorum.” seçeneğine denk gelen 3.44, “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutunun aritmetik ortalamasının “Kararsızım.” seçeneğine denk gelen 2.94 ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin toplam puanlarının aritmetik ortalamasının “Kararsızım.” seçeneğine denk gelen 3.33 olduğu görülmektedir.

Tüm bu bulgular Türkçe öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgî”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık”, “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin toplam puanı açısından orta, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme” ve “Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliğine İnanma” boyutlarında yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Türkçe Öğretmenleri ile Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki Fark

Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında bir fark olup olmadığını anlamak amacıyla t testi uygulanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4: Türkçe Öğretmenleri ile Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki Fark

		N	Art. Ort.	S.S.	T	p
Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgisi	Ö. Adayı	105	2,80	0,43	,416	,678
	Öğretmen	60	2,77	0,49		
Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık	Ö. Adayı	105	3,48	0,47	1,252	,212
	Öğretmen	60	3,39	0,41		
Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme	Ö. Adayı	105	3,91	0,60	1,134	,258
	Öğretmen	60	3,81	0,43		
Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma	Ö. Adayı	105	3,95	0,63	4,844	,000
	Öğretmen	60	3,44	0,67		
Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler	Ö. Adayı	105	3,21	0,54	3,344	,001
	Öğretmen	60	2,94	0,42		
Toplam Puan	Ö. Adayı	105	3,54	0,35	4,035	,000
	Öğretmen	60	3,33	0,27		

Tablonun incelenmesi neticesinde Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında “Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma ve “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutlarında ve ölçekteki tüm boyutların hesaplanmasından oluşan toplam puanlarda <0.05 önem düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu; “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgisi”, “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık” ve “Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme” boyutlarında ise $p>0.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo incelenmeye devam edildiğinde ölçeğin “Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma” boyutunda Türkçe öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması olan 3.95’in, Türkçe öğretmenlerinin aritmetik ortalaması olan 3.44’den büyük olduğu, “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutunda Türkçe öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması olan 3.21’in Türkçe öğretmenlerinin aritmetik ortalaması olan 2.94’den küçük olduğu, ölçekteki tüm boyutların hesaplanmasından oluşan toplam puanlarda Türkçe öğretmen adaylarının aritmetik ortalaması olan 3.54’ün Türkçe öğretmenlerinin aritmetik ortalaması olan 3.33’den küçük olduğu görülmektedir.

Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi – Sayı 36 – Nisan 2013

Sonuç olarak Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının Türkçe öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlar

Cinsiyet değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla t testi uygulanmıştır (Tablo 5).

Tablo 5: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlar

		N	Art. Ort.	S.S.	T	P
Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgi	Bayan	77	2,77	0,47	,497	,620
	Erkek	88	2,81	0,43		
Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık	Bayan	77	3,37	0,43	2,034	,044
	Erkek	88	3,51	0,46		
Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme	Bayan	77	3,92	0,53	1,114	,267
	Erkek	88	3,83	0,56		
Toplumsal Açıdan Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma	Bayan	77	3,77	0,71	,066	,947
	Erkek	88	3,76	0,68		
Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler	Bayan	77	3,17	0,51	1,365	,174
	Erkek	88	3,06	0,52		
Toplam Puan	Bayan	77	3,47	0,34	,269	,789
	Erkek	88	3,46	0,34		

Tablo incelenmesi neticesinde cinsiyet değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık” boyutunda $p < 0.05$ önem düzeyinde anlamlı bir farklılık gösterdiği ve diğer tüm boyutlarla toplam puanlar açısından $p > 0.05$ önem düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo incelenmeye devam edildiğinde “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık” boyutunda erkeklerin aritmetik ortalaması olan 3.51’in bayanların aritmetik ortalaması olan 3.37’den büyük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık” boyutunda erkeklerin bayanlara göre daha olumlu tutumlar içinde oldukları, diğer boyutlarda ise cinsiyetler arasında bir farklılık olmadığı söylenebilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine orta düzeyde ilgi duydukları tespit edilmiştir. Bu neticeden hareketle boş zamanlarda meslekle ilgili etkinliklerde bulunmaktan hoşlanma, araştırmayı gerektirdiği için öğretmenlik mesleğini sevmeye, öğretmenlerin kendilerini sürekli geliştirmeleri gerektiğine inanma gibi “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgili Duyuma” boyutuna ilişkin özelliklerde Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının tutumların orta düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Araştırmada Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının “Mesleki Yeterlilik” boyutundaki tutumlarının da orta düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan hareketle genel kültür düzeyi, alan bilgisi, pedagojik bilgi ve yöntem ve teknikleri kullanma becerisi gibi mesleki yeterlik boyutuna ilişkin özelliklerde de Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının tutumlarının orta düzeyde olduğu ifade edilebilir.

“Türkçe Öğretmenliği Mesleğini Sevme ve “Toplumsal Açından Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma” boyutlarında ise Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının olumlu tutumlar içinde oldukları belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle sevgi, dostluk, barış gibi erdemlerin öğrencilere öğretilmesinde Türkçe öğretmenliğinin iyi bir meslek olması, Türkçe öğretmeni olarak topluma karşı sorumluluklarını daha iyi yerine getirebilme, demokratik öğrenme ortamı sağlamada Türkçe öğretmenliğinin önemli bir payı bulunduğunu düşünme gibi “Mesleğini Sevme ve Toplumsal Açından Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma” boyutlarına ilişkin hususlarda Türkçe öğretmenleri ile öğretmen adaylarının olumlu tutumlar içinde oldukları sonucuna ulaşılabilir.

“Mesleğe Bağlılık” boyutunda öğretmen adaylarının tutumlarının yüksek düzeyde iken, öğretmenlerin tutumlarının orta düzeyde olması çalışmada elde edilen bir diğer sonuçtur.

Bütün bu sonuçlarla birlikte, ölçekteki tüm boyutların hesaplanmasından oluşan toplam puanlar dikkate alındığında, Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu, Türkçe öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ise orta seviyede olduğu ifade edilebilir.

Araştırmada, Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının “Toplumsal Açından Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma” ile “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutları ile ölçekteki tüm boyutların hesaplanmasından oluşan toplam puanlarda Türkçe öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu da belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlere göre öğretmenlik mesleğine ilişkin daha olumlu tutumlar içinde olmaları, içinde buldukları yaşın ve eğitimin vermiş olduğu idealizmden, henüz öğretmenlik yapmadıkları için bu mesleğin bazı sıkıntılarını yaşamamalarından vb. kaynaklanabilir.

Çalışmada, ayrıca, ölçeğin “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine Bağlılık” boyutunda erkeklerin bayanlara göre daha olumlu tutumlar içinde oldukları sonucuna ulaşılırken “Türkçe Öğretmenliği Mesleğine İlgili Duyuma”, “Bu Mesleğini Sevme”, “Toplumsal Açından Türkçe Öğretmenliğinin Gerekliliğine İnanma”, “Mesleki Yeterlilik Düzeyi Üzerine Görüşler” boyutlarında herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Yapılan bazı çalışmalarda öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun cinsiyet değişkenine göre değişmediği (Özder vd., 2010; Demirtaş vd., 2011) çeşitli çalışmalarda bayanlar lehine (Çetinkaya, 2009; Akpınar vd. 2006), bazılarında ise erkekler lehine (Başçıftçı, 2012) bir sonucun olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu verilerden hareketle cinsiyet değişkeninin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar üzerindeki etkisinin araştırmanın uygulandığı örnekleme göre değişebildiği sonucuna ulaşılabilir.

Hem öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının istenilen düzeyde olması için bu mesleğin sosyal statüsünün yükseltilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bunun için mesleklerinde yükselmek isteyen öğretmenlere yönelik gerekli ortamların hazırlanması, maddi olanakların artırılması, yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin özlük haklarının iyileştirilmesi, Millî Eğitim Bakanlığının uygulamaya koyduğu uzman öğretmenlik, başöğretmenlik gibi unvanlara işlerlik kazandırılması, bu unvanlara liyakat kazanan öğretmenlerin sosyoekonomik durumlarında gerekli iyileştirmelerin yapılması, özlük haklarının iyileştirilmesi, öğretmenlik mesleğinin gençler açısından ideal meslek olması için Millî Eğitim Bakanlığının eğitim fakülteleri ile işbirliği içinde olarak tatminkâr çalışmalar yapması, öğretmen adaylarının tutum düzeylerinin belirlenmesi, elde edilen bilgiler ışığında olumsuz ve düşük tutumlara sahip öğretmen adaylarının tutum düzeylerini yükseltmek amacıyla onlarla özel olarak ilgilenilmesi gibi tedbirlerle gerek Türkçe öğretmenlerinin gerekse diğer branşlardaki öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları olumlu yönde geliştirilebilir (İlter ve Köksalan, 2011). Gerekli fiziksel koşulların sağlanması ve bilgi, birikim ve öğretmenlik mesleği açısından yetkin olan öğretim elemanlarının yetiştirilmesi ile de öğretmen adaylarının, öğretmenliğe yönelik olumlu tutumlar kazanabileceği düşünülmektedir (Çapri ve Çelikkaleli, 2008).

KAYNAKLAR

- Akkaya, N. (2009). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 35-42.
- Akpınar, E. vd. (2006). “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları”, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 19, 56-62.
- Alım, M. ve Bekdemir, Ü. (2006). “Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları”, Milli Eğitim Dergisi, 172, 263-275.
- Arslan, A. (2006). “Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği”, Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(2):35-43.
- Balay, R. ve Sağlam, M. (2004). “Eğitimde Farklılıkların Yönetimi Ölçeğinin Uygulanabilirliği”, Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(8):31-46.
- Başçıftçı, F. vd. (2012). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Selçuk Üniversitesi Örneği”, Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi, 3(2), <http://www.etad.net/dergi/index.php?journal=etad&page=article&op=view&path%5B%5D=74>, e.t.: 03.02.2013
- Bozkırlı, K. Ç. ve Er, O. (2011). “Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kafkas Üniversitesi Örneği)”, Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 6/4: 457-466.
- Bulut, İ. (2009). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği)”, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 14, 13-24.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi”, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(15):33-53.
- Çetinkaya, Z. (2009). “Türkçe Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi”, İlköğretim Online, 8(2), 298-305.
- Demirel, Ö. (2010). Eğitim Sözlüğü, Ankara: Pegem Yayınları.
- Demirtaş vd. (2011). “Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları”, Eğitim ve Bilim, 36(159):96-111.
- Eskicumalı, A. (2002). Eğitim, Öğretim ve Öğretmenlik Mesleği, Özden, Y. (Editör). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Pegem Yayınları.
- Evrekli, E. vd. (2009). “Fen Öğretmen Adaylarına Yönelik Yapılandırmacı Yaklaşım Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması”, Türk Fen Eğitimi Dergisi, 2:135.
- İlter, İ. ve Köksalan, B. (2011). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Olan Tutumları”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21(1): 113-128.
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum Algı İletişim, İstanbul: İyi İşler Yayıncılık ve Matbaacılık.
- Karasar, N. (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaya, A. ve Büyükkasap, E. (2005). “Fizik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Profilleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Endişeleri: Erzurum Örneği”, Kastamonu Eğitim Dergisi, 13(2):367-380.
- Özder, H. vd. (2010). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 16(2):253-275.
- Saraç, C. (2002). “Türk Dili ve Edebiyatı/Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yeterlikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Temizkan, M. (2008). “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(3), 461-486.

